

Dini hükümlerdeki yaş sınırı

Ersan Bey: “Kız ve erkek çocuklarımızın namaza ve tesettür hükümlerini uygulamaya başlamalarının belli bir yaş sınırı var mıdır?”

Öğrenme, çocuk zararı faydadan ayırmaya başladıktan sonra başlar. Güç yetirebildiğini öğrenir. Sünnette yedinci yaş, öğrenme yaşıdır. Peygamber Efendimiz (asm) kız ve erkek fark etmeksizin, çocuklarımıza namazı yedi yaşında öğretmeye başlamamızı emir buyurmuştur.¹ Fakat mahşerdeki hesaba dönük sorumluluğun başladığı yaş, ergenlik yaşıdır.

Kur’ân, “Allah kimseyi gücünün yettiğinden fazlasıyla mükellef tutmaz.”² buyurmuştur. Güç yetirme sınırı teklif yaşıdır, yani mükellef olma yaşıdır. Peygamber Efendimiz (asm) “güç yetirme” sınırını, yani mükellef olma yaşını şöyle bildirmiştir: “Kalem üç kişiden kaldırılmıştır: 1- Uyanıncaya kadar uyuyandan.

2- Delikanlı oluncaya kadar çocuktan. 3- Akıllanıncaya kadar deliden.”³

Demek, çocuk delikanlı olunca, eğer akli da yerindeyse mükelleftir, yani teklif yaşına gelmiştir. Teklif yaşı kişinin akılbalığ olduğu, yani ergenliğe ulaştığı yaştır. Buluş, biyolojik ergenlik demektir ve kişinin çocukluk döneminden çıkıp yetişkinler gurubuna katıldığı dönemin başlangıcıdır. Bu yaş iklim şartlarına ve çocuğun biyolojik ve psikolojik yapısına ve yaratılışına göre değişiklik arz edebilmektedir. Ergenlik çağı net olarak, erkek çocuklar için ilk ihtilâm olduğu yaşta; kız çocuklar için ise ilk âdet görmeye başladığı yaşta başlamış olmaktadır. Bunu yaş olarak rakamlara da döken İslâm Hukukçuları bu konuda bir alt sınır, bir de üst sınır belirlemişler; alt sınırın altındakileri ergen saymamışlar; üst sınırı geçenleri ise, ergen olmadıklarını iddia etseler bile ergen saymışlardır. Alt sınır kızlarda dokuz, erkek çocuklarda on ikidir. Üst sınır ise, İmamı Azam Ebû Hanife’ye göre kızlarda on yedi, erkeklerde on sekiz; İmamı Malik’e göre her iki cins için on sekiz; Hanefî Fukahasından İmamı Ebû Yusuf ile İmamı Muhammed’e göre ise her iki cins için on beş yaştır.⁴ Buluş çağını, Üstad Bedüzzaman Hazretleri de ortalama on beşinci yaş olarak bildirmiştir.⁵

Demek mahşerdeki sorguda esas alınacak yaş, yaklaşık on beş yaştır. Bu yaşa giren

çocuklarımız dinin emir ve yasaklarıyla mükelleftirler. Çocuklarımıza sorumluluklarını Peygamber Efendimiz'in (asm), "Müjdeleyiniz. Nefret ettirmeyiniz. Kolaylaştırınız. Zorlaştırmayınız."6 Emri çerçevesinde hatırlatalım. İhmal ettiklerinde şefkatle ve sabırla onları teşvik edelim.

Dipnotlar:

1. Ebû Dâvud, Salât, 25
2. Bakara Sûresi: 286
3. Tirmizî, Hudud, 1
4. F. Hindiye, 10/345
5. Sözlür, 591
6. Câmîü'sSağîr, 4/ s.1374 (H. No: 3118)